

Nekdaj je veljalo, da se na božični ali sveti večer ne sme presti, sicer pride glodež. Pri neki hiši pa sta kljub temu gospodinja in dekla na ta večer predli. Ko sta do enajstih opredli že vse pripravljene kodelje, pravi gospodinja dekli:

»Pojdi po drugo kodeljo na dilje, saj je še zgodaj!«

Dekla gre po kodeljo; ker je pa dolgo ni nazaj, gre gospodinja v vežo in zakliče gor na dilje:

»Kaj delaš?«

»Glodam, glodam!« je bilo slišati odgovor.

Gospodinja čaka nekaj časa, a ker dekle ni od nikoder, gre spet v vežo in pokliče:

»Boš kaj kmalu prišla?«

»Koj, samo še glavo oglodam!« se je oglasilo s podstrešja.

Gospodinja se je ustrašila, ker se je spomnila na glodeža. Hitro je ugasnila luč in legla spat. Kmalu je začel glodež rojiti po hiši gor in dol in vpiti:

»Kje je, kje je, saj je bila ravnokar tukaj!«

Nekaj časa je še rojil, potlej je pa odšel, saj ji zdaj ni mogel nič hudega storiti, ker je bila že v postelji.

SPREMNA BESEDA O TUŠKOVIH POVEDKAH IZ MARTINJ VRHA

Bliža se 150-letnica rojstva pisatelja in naravoslovca Ivana Tuška (1835 do 1877) in v njeno opombo tu objavljam njegove »Pripovedke iz Martinj Vrha«. Ker nam je tega našega rojaka že dobro predstavil Zmago Bufon v Loških razgledih leta 1961, naj zapišem tu le nekaj besed v zvezi s temi povedkami.

S prebujo slovenske narodne zavesti po marčni revoluciji 1848 je za enega glavnih dokazov slovenstva postalo tudi ljudsko izročilo v vezani in nevezani besedi. Zato so ga po Slovenskem marljivo zapisovali; posebno znana zapisovalca sta bila Janez Trdina in Matija Valjavec. Uredniki tedanjih slovenskih časopisov in revij, npr. Anton Janežič v Slovenski bčeli 1851, so pozivali dijake, naj zbirajo narodno blago in ga pošiljajo uredništvu v objavo. Odzval se je tudi Tušek in zapisal pripovedno izročilo v svojem rojstnem kraju Martinj Vrhu. Že spomladi 1854 je objavil kot sedmošolec v gimnazijskem rokopisnem listu VAJE povedko »Žilštanj«.

Tako se je Tušek vključil med »vajevece«, literarno delujočo skupino svojih sošolcev, ki so napisali v naslednjem šolskem letu 1854/55 še dve številki Vaj (zadnja ni ohranjena). Tušek je kot dober risar narisal naslovno stran in dve ilustraciji, kot lepopisec pa je vpisal poleg svojih še prispevke nekaterih drugih sodelavcev Vaj. V drugi številki se je kot osmošolec poizkusil tudi na literarnem področju z dramsko sliko »En košček iz življenja učenca« in duhovitim esejem »Nestanovitnež«, v katerem je izpovedal slovstveni program vajevskega rodu, zlasti še njegovo naravnost v naravoslovje. Svojo narodno zavest pa je izpričal še v domoznanskem spisu »Sorica«.

Ljudska izročila iz rojstne vasi je Tušek objavljajl v Kmetijskih in rokodelskih novicah 1856 in 1857 ter v Janežičevem Slovenskem glasniku 1858 in 1859, ko je bil študent naravoslovja na dunajski univerzi. Večinoma jih je označil kot »pripovedke z Martiniverha«, čeprav so med njimi tudi mnoge